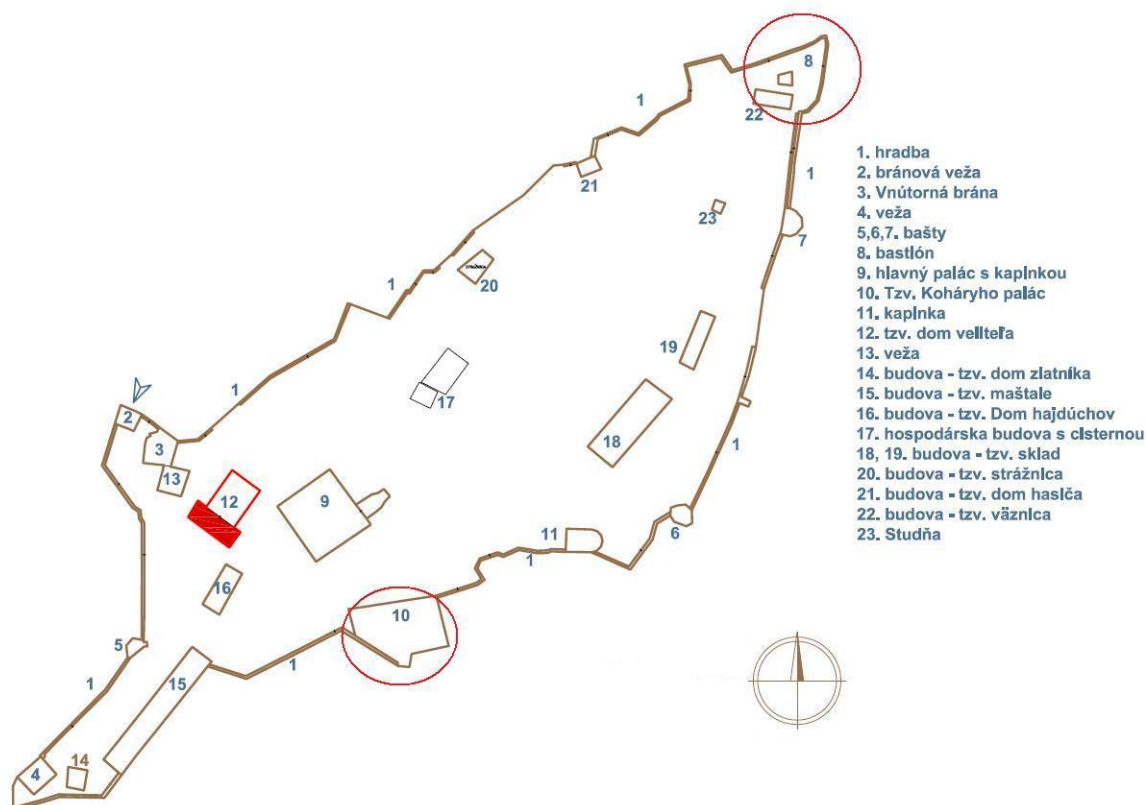

Prehľad vykonaných aktivít na hrade Muráň v roku 2013 v rámci projektu Ministerstva kultúry SR podprogram 1.4: „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“

Obec Muráň, vlastník NKP Hrad Muráň, sa v roku 2013 po prvý krát zapojila do národného programu „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“. Na základe pridenej dotácie z MK SR a v rámci finančnej podpory z Európskeho sociálneho fondu v spolupráci s ÚPSVaR v Revúcej zamestnala pre práce na hrade 20 nezamestnaných na obdobie 6 mesiacov od júna do novembra.

Z kolektívu 20 hradných zamestnancov boli 3 odborní, pričom jeden zamestnanec s viac ako 15 ročnou praxou s konzervačnými prácami na hradoch. Jeho prítomnosť tak pomohla nadobudnúť správne zručnosti iných zamestnancov pri postupoch tradičných technológií murárskych prác, ktoré budú môcť použiť v ďalších etapách obnovy hradu. Zvyšní dvaja odborní zamestnanci boli pilčíci.

V roku 2013 sme hradných zamestnancov zapojili do pomocných ako aj odborných činností a to v rámci archeologického výskumu Domu veliteľa, statického zabezpečenia Protitureckého bastiónu a ostatných činností súvisiacich s oživením hradného areálu, ktorého rozloha je cca 3 ha.

Situácia - areál hradu

1. Archeologický výskum – Dom veliteľa

Hradný zamestnanci realizovali výkopové práce na sondách v exteriéri aj interiéri objektu a čistili nálezové situácie. Išlo hlavne o odkrývanie základov zaniknutých múrov a prístavieb rôznych stavebných etáp. Kvôli bezpečnosti pri výkopových prácach boli pri vstupe a pod klenbou postavené výdrevy ako ochrana pred padajúcim kameňom. Po skončení výskumov, ktorých výsledky boli zapracované do projektovej dokumentácie obnovy objektu, sa sondy zasypali a terén upravil tak, aby bol objekt prístupný turistom.

Exteriér objektu - SV stena:

Stav pred výskumom

Stav počas výskumu

Exteriér objektu - JZ stena:

Stav pred výskumom

Stav po ukončení výskumu

Interiér objektu:

Stav pred výskumom

Stav po zasypaní sond a objavených múrov
a po úprave terénu, schodíky sú provizórne

2. Statické zabezpečenie Protitureckého bastiónu – I. etapa

Realizácia I. etapy statického zabezpečenia na vonkajšej strane východnej hradby bola zameraná na vymurovanie kaverien a v rámci možnosti vyplnenie plášťového odtrhu. Ďalšie práce pozostávali z hĺbkového škárovania, chemického kotvenia a injektáže plášťového odtrhu v okolí kaverien. Tieto práce boli realizované v spolupráci s hradnými zamestancami a pracovníkmi odbornej firmy.

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

Stav pred zásahom

Stav po vymurovaní pred škárovaním a injektážou

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

2.1 Príprava stavebného zázemia,

ktoré sa nachádzalo za Studňou pod múrom Vážnice (v plániku medzi č. 23 a 22). Práce pozostávali z odstránenia náletovej vegetácie a vyklčovania všetkých pňov, úprava podložia zásypom z menej kvalitnej sute z archeologického výskumu Domu veliteľa (v plániku č. 12).

Stav pred zásahom

Stav po zásahu / aktivita - čistenie studne

Stav počas zásahu

Stav po zásahu

2.2 Prenášanie a premývanie sute

Kvalitná suť, ktorá sa triedila už pri výkopových prácach počas archeológie, je vhodným plnivom pre maltu. Z tohto dôvodu sa preosiata vozila vo fúrikoch na stavebnú základňu, kde sa preosiata premývala v 3-4 vodách v miešačke. Celkovo sa preosialo, premylo a previezlo cca 5 m³ kvalitnej sute a cca 2 m³ menej kvalitnej sute na zásyp podkladu základne. Voda na premývanie sute sa priebežne ťahala v 50 l súdkoch zo studne, nakoľko čerpadlo bolo v tom čase v oprave.

Video záznam: <https://www.youtube.com/watch?v=i--v7kHbtyU>

2.3 Vynášanie náradia, materiálu, lešenia

Hrad Muráň je špecifický svojou polohou, rozlohou a nedostupnosťou terénu pre akékoľvek mobilné prostriedky. Všetko náradie, stavebné stroje, lešenie a všetok materiál sa vynáša manuálne v náročnom teréne 400 – 500 m. Na úseku cca 250 m nie je možné použiť ani fúrik. V roku 2013 sa okrem potrebného náradia, lešenia (cca m²), vojenského stanu, miešačky, injektážneho stroja, 1000 l kontajnerov a sudov na vodu vyneslo na hrad 11,5 t (cca 6,5 m³) piesku a 1,5 t nehaseného kusového vápna postupne a to vo vreciach na chrboch. Ručná manipulácia s pieskom, ktorý nebolo možné nákladným autom doviesť pod hrad (bol zložený 1,2 km od hradu), sa s 3-násobila, pribudlo nakladanie a vykladanie piesku z vlečky traktora.

Kopa piesku 1,2 km od hradu

Príprava vriec s pieskom pod hradom

Na vynášanie piesku, vápna a náradia využívali hradný zamestnanci dve trasy:

- prístupový chodník na hrad

- chodník popod skalu, neprístupný turistom

Vynášanie lešenia – 1. časť

Vynášanie lešenia – 2. časť

Vynášania lešenia video záznam: <https://www.youtube.com/watch?v=IK8Aaea0COw>

3. Ostatné činnosti súvisiace s oživením hradného areálu

Hrad Muráň sa nachádza v Národnom parku Muránska planina v Národnej prírodnej rezervácii Cigánka. Právne predpisy a štátna správa na úseku ochrany prírody zaradila hradný areál do 4. stupňa ochrany prírody a priestor bezprostredne za hradnými múrmi do 5. stupňa. Akákoľvek činnosť na hrade musí byť vopred schválená krajským úradom životného prostredia a realizovaná v spolupráci so Správou NP Muránska planina.

Z tohto dôvodu je veľmi zložitá (oproti iným hradom, ktoré sa nenachádzajú v NPR) účelné odstraňovanie náletovej vegetácie a starých stromov, ktoré bezprostredne ohrozujú a narúšajú zvyšky hradieb a múrov iných objektov.

Činnosti súvisiace s oživením hradného areálu pozostávali:

- Odstraňovanie náletovej vegetácie a stromov, pričom pne hrubších stromov sa rozpílili a museli ostať ležať na určenom mieste z dôvodu ponechania a vytvárania vhodnej klímy pre chránené druhy živočíchov.
- Pálenie haluziny z konárov a kríkov o objeme cca 90 metrov priestorových
- Provizórne drevené zábradlia na nebezpečných miestach spolu cca 60 m, použili sa spílené stromy s priemerom do 13 cm.
- Vybudovanie drevozemných schodov na uľahčenie pohybu v exponovanom teréne.
- Kosenie a hrabanie trávnatých porastov.
- Priebežné zbieranie odpadkov v celom hradnom areáli a na prístupovom chodníku.
- Znášanie a odvoz odpadkov – vrecia na odpad určené turistom.
- Postavenie drevenej toalety.
- Pomocné práce pri čistení hradnej studne.
- Odstraňovanie (vyklčovanie) pňov zo sute v blízkosti múrov a z priestorov upravovaných objektov.
- Zbieranie voľne napadaných kameňov v blízkosti múrov a ich uskladnenie na vhodných miestach formou tzv. suchých múrikov, ktoré majú bezpečnostný a estetický význam. Táto činnosť sa uplatnila na objektoch: Kaplnka, Koháryho palác, Stajne, časť Hlavného paláca.

Koháryho palác:

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

Kaplnka:

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

Polkruhová bašta pri studni:

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

Hlavný palác:

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

Stav počas zásahu

Stav po zásahu

Stav po zásahu

Múrik bývalého objektu Stajne:

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

Stav pred zásahom

Stav po zásahu

Záver správy

Vypracovala:
Ing. Viera Kozárová,
koordinátor pamiatkovej obnovy v roku 2013
viera@obnova.sk, 0915-897256

Schválil:
Ing. Roman Goldschmidt,
starosta